

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo:101006/B/2019/36100139015168516

OPATRENIA A ÚČINKY FIŠKÁLNEJ POLITIKY NA
MIERU NEZAMESTNANOSTI V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Bakalárska práca

2019

Diana Giričová

**EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA**

**OPATRENIA A ÚČINKY FIŠKÁLNEJ POLITIKY NA
MIERU NEZAMESTNANOSTI V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Financie, bankovníctvo a investovanie

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Matej Boór, PhD.

Bratislava 2019

Diana Giričová

ABSTRAKT

Giričová, Diana: *Opatrenia a účinky fiškálnej politiky na mieru nezamestnanosti v Slovenskej republike.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci záverečnej práce: Ing. Matej Boór, PhD. Bratislava: NHF EU, 2019, 41 str.

Cieľom bakalárskej práce je sledovanie efektov vyvolaných fiškálnou politikou, ktoré vplývajú na mieru nezamestnanosti v Slovenskej republike. Práca je rozdelená do troch kapitol. Obsahuje 7 grafov a 5 tabuliek. Prvá kapitola je venovaná teoretickému pohľadu na nástroje fiškálnej politiky v Slovenskej republike i v zahraničí. V ďalšej kapitole sa venujeme metodike a cieľu našej práce. Záverečná kapitola je venovaná sledovaniu nášho cieľa v našej krajine. Taktiež sme tam zhrnuli vylepšenia tohto systému podľa nášho názoru. Výsledkom riešenia danej problematiky je návrh na vylepšenie viacerých nástrojov zamestnanosti v tejto krajine.

Kľúčové slová: fiškálna politika, nezamestnanosť, politika práce, multiplikačný efekt, aktívne opatrenia vlády, pasívne opatrenia vlády

ABSTRACT

GIRIČOVÁ, Diana: *Measures and Effects of Fiscal Policy on Unemployment Rate in the Slovak Republic*. - University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – The supervisor of Thesis: Ing. Matej Boor, PhD. Bratislava: NHF EU, 2019, 41p.

The aim of the bachelor thesis is to monitor the effects caused by fiscal policy, which affect the unemployment rate in Slovak Republic. The thesis is divided into three chapters. It contains 7 graphs and 5 tables. The first chapter is devoted to the theoretical view of fiscal policy instruments in the Slovak Republic and abroad.

The next chapter is devoted to the methodology and goal of our work. The final chapter is devoted to following our goal in our country. We have also summarized the improvements of this system according to us. The solution to this issue is a proposal to improve several employment tools in this country.

Keywords: fiscal policy, unemployment, labor policy, multiplier effect, active government measures, passive government measures

Obsah

Úvod.....	9
1. Stav riešenej problematiky doma a v zahraničí	11
1.1 Fiškálna politika	11
1.2 Nástroje fiškálnej politiky	12
1.3 Účinky fiškálnej politiky.....	13
1.3.1 Expanzívna fiškálna politika	14
1.3.2 Reštriktívna fiškálna politika.....	14
1.4 Multiplikačný efekt	15
1.5 Postoje k nezamestnanosti a štátnym zásahom	15
1.5.1 Liberálny postoj.....	16
1.5.2 Keynesova ekonomická teória.....	16
1.5.3 Monetaristický postoj	18
1.5.4 Marxistický postoj	18
2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania využité v práci	20
3. Výsledky práce a diskusia.....	22
3.1 Stručný vývoj názorov na fiškálnu politiku na Slovensku	22
3.2 Sprostredkovatelia zamestnanosti v Slovenskej republike.....	23
3.3 Pasívna politika trhu práce	24
3.4 Aktívne opatrenia na trhu práce v Slovenskej republike.....	25
3.5 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2013.....	26
3.6 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2014.....	28
3.7 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2015.....	29
3.8 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2016.....	32
3.9 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2017.....	33
3.10 Vývoj jednotlivých veličín	35

3.11	Návrhy na vylepšenie podpory zamestnanosti v Slovenskej republike	36
4.	Záver	38
5.	Použitá literatúra	38

Zoznam tabuliek

Tabuľka č.1 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2013.....	27
Tabuľka č.2 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2014.....	28
Tabuľka č.3 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2015.....	30
Tabuľka č.4 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2016.....	32
Tabuľka č.5 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2017.....	34

Zoznam grafov

Graf č.1 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2013.....	27
Graf č.2 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2014	299
Graf č.3 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2015	31
Graf č.4 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2016	33
Graf č.5 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2017	34
Graf č.6 Porovnanie vývoja HDP, miery evidovanej nezamestnanosti a množstva finančných prostriedkov určených pre podporu zamestnanosti.....	35
Graf č.7 Vývoj priemernej výšky príspevku pri podpore zamestnanosti a vývoj podporených osôb	36

Úvod

V súčasnosti sa nezamestnanosť stáva čím ďalej, tým menším problémom, ktorý trápi našu krajinu, ale aj iné krajiny sveta. Avšak stále nemôžeme povedať, že sa tento problém vyriešil úplne. Zmierňujú sa len dôsledky vzniknuté v minulosti. No na druhej strane vznikajú aj nové. V poslednej dobe práve zamestnávateľia nemajú dostatok pracovníkov, aká je pre ich pracovnú činnosť potrebná.

Práve nezamestnanosť je ukazovateľom ekonomiky v krajine, ktorého stúpajúci charakter má negatívny sociálny ale aj ekonomický dopad na spoločnosť. Po Veľkej hospodárskej kríze, ktorá trvala do konca 30. rokov 20. storočia, sa úroveň nezamestnanosti v našej krajine, ale aj v cudzine začala znižovať. Krajiny začali viac využívať viac vládne intervencie. Hoci je počas krízy priam nemožné dosiahnuť kladné čísla pri miere inflácie či nezamestnanosti, snažia sa dosiahnuť aspoň lepšie výsledky. Preto aj vláda Slovenska prijala pre zlepšenie mnohé opatrenia, ako napríklad Program Stratégia 2020, ktorý vznikol 3.3.2010. Hlavným cieľom tohto programu je podporiť pozitívny rast krajín Európskej únie.

Nezamestnanosť nie je len makroekonomickou veličinou, ale aj problémom ktorý je stále aktuálny. Na riešenie tohto sa problému používajú rôzne metódy, ktoré znižujú mieru nezamestnanosti, okrem iného sú to aj nástroje fiškálnej politiky.

Fiškálna politika v spojení s monetárnou politikou taktiež ovplyvňuje aj mieru inflácie a hospodársky rast. Pri podpore stabilizácie ekonomiky v krajine využíva fiškálna politika najmä štátny rozpočet. Tento rozpočet je v našej krajine legislatívne upravený v Zákone o rozpočtových pravidlách verejnej správy č. 523/2004 Z.z. Vláda pri uplatňovaní fiškálnej politiky využíva najmä príjmy z daní, ciel a poplatkov. Nežiaduce dôsledky fiškálnej politiky zmierňuje práve monetárna politika.

Úvodné časti našej bakalárskej práce sú venované teoretickým východiskám, ktoré sme čerpali z domácej aj zahraničnej literatúry, aby sme sa zoznámili s rôznymi pohľadmi na danú problematiku. Venovali sme sa nástrojom fiškálnej politiky čiže diskretným opatreniam a zabudovaným stabilizátorom, jej účinkom pri expanzívnej ale aj reštriktívnej politike, všetkým trom multiplikátorom a názorom jednotlivých ekonomických škôl na zásahy vlády do ekonomiky. Okrem štátnych zásahov sme si rozobrali aj názory týchto škôl na problém nezamestnanosti. Ďalšie kapitoly sú venované metódam používaných v práci a metodike pomocou ktorej sme sa

pokúšali splniť ciele tejto práce. Cieľ sme uviedli v rovnakej kapitole. V praktickej časti sme sledovali efekty vyvolané fiškálnou politikou, ktoré vplyvajú na mieru nezamestnanosti v Slovenskej republike. Taktiež sa budeme snažiť zhrnúť naše odporúčania pre zníženie nezamestnanosti pomocou aktívnej a pasívnej politiky zamestnanosti a poukázať na vzájomnú prepojenosť medzi výškou hrubého domáceho produktu a jednotlivými výdavkami na podporu zamestnanosti.

1. Stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

V nasledujúcich podkapitolách si rozoberieme teoretické východiská pre našu bakalársku prácu. Stručne sa budeme venovať všeobecne fiškálnej politike, nástrojom, účinkom, ale aj multiplikátorom. K tejto problematike si uvedieme názory z našej Slovenskej republiky, ale aj z niektorých iných krajín, najmä z krajín s anglo-americkými legislatívnymi podmienkami.

1.1 Fiškálna politika

Všeobecne povedané fiškálna politika je časť hospodárskej politiky krajiny, ktorá využíva časť verejných financií, čiže prostriedky zo štátneho rozpočtu, na stabilizáciu makroekonomických veličín. Taktiež sa pokúša dosahovať svoje ciele prostredníctvom anticyklického regulovania. Teda môžeme skonštatovať, že hlavným rozdielom medzi fiškálnou politikou a jej podobnou rozpočtovou politikou je v snahe fiškálnej politiky stabilizovať ekonomický vývoj.¹

Podľa iného názoru fiškálna politika slúži na prácu s agregátnym dopytom a ponukou, podporujúca žiaduce a potlačujúca nežiaduce účinky na makroekonomické veličiny, akými sú hrubý domáci produkt, nezamestnanosť a inflácií. Týmto sa snaží pomôcť ekonomike vysporiadať sa so závažnými problémami, akými sú vysoká miera nezamestnanosti, inflácie, či pokles produkcie. Taktiež však považuje za základný cieľ fiškálnej politiky stabilizáciu ekonomiky v krajine.²

Fiškálna politika slúži ako podpora dosiahnutia makroekonomickej rovnováhy. Úzko súvisí so štátnymi zásahmi do ekonomiky. V ekonomickej teórii prvýkrát povoľuje učenie J.M. Keynesa. Pre dosiahnutie svojho cieľa využíva prostriedky zo štátneho rozpočtu.³

Ani v najrozvinutejších krajinách nevedie samostatné fungovanie trhového systému k cenovej stabilite a vysokej miere nezamestnanosti. Stále sú nutné zásahy štátu pomocou

¹ LISÝ, Ján. et al. *Ekonomia v novej ekonomike*, 2., prepracované a doplnené vyd., 2007. 636. ISBN 978-80-8078-164-4

² HAMERNÍKOVÁ, Bojka – MAAYTOVÁ, Alena. *Veřejné finance*, Praha: ASPI, 2007. 221 s. ISBN 978-80-7357-301-0

³ HONTYOVÁ, Katejána. *Štátny rozpočet, mena a medzinárodné ekonomické vzťahy*. 2. vydanie. Bratislava : IURA edition, 2005. 111 s. ISBN 80-8078-037-4

fiškálnej politiky. Vláda zasahuje pomocou fiškálnych nástrojov, ktoré sa odrážajú najmä od rozpočtových príjmov a výdavkov.⁴

1.2 Nástroje fiškálnej politiky

Spôsob, ktorým štátne orgány pôsobia na vývoj ekonomiky, súvisí so zmenami vo výške a štruktúre rozpočtových príjmov a výdavkov. Práve v tejto kapitole sa budeme venovať nástrojom fiškálnej politiky, ktoré vláda využíva na stabilizáciu ekonomiky. Podľa Felderera a Homburga práve fiškálna politika využíva svoje nástroje na stabilizáciu ekonomiky. Alokačné a redistribučné ciele priradujú rozpočtovej politike⁵.

Nástroje fiškálnej politiky rozdeľujeme do dvoch skupín. Prvú skupinu nazývame zabudované stabilizátory, ktoré v ekonomike plnia funkciu proticyklických nástrojov. Po ich zavedení účinkujú automaticky, čiže žiadne ďalšie rozhodnutia vlády nie sú potrebné. Tieto zabudované stabilizátory zmiernujú dôsledky, ktoré vznikajú pri výkyvoch v hospodárskom cykle. Zaraďujeme sem: ⁶ **a) progresívnu dôchodkovú daň**, ktorá spôsobuje priamoúmerný rast sadzby dane a daňového základu. Toto opatrenie má ochrániť ekonomiku pred prudkým nárastom alebo poklesom spotreby **b) poistenie v nezamestnanosti**, ktoré funguje na rovnakom princípe ako progresívna dôchodková daň, pretože s rastom zamestnanosti sa zvyšujú odvody na toto poistenie. **c) Subvencie k cenám poľnohospodárskych výrobkov** a **d) štátny výkup poľnohospodárskych prebytkov** tiež patria tiež k zabudovaným stabilizátorom. V čase expanzie výnos z progresívnej daňovej sadzby a poistenie v nezamestnanosti rastie, čím sa zvyšujú rozpočtové príjmy, no subvencie k cenám a štátny výkup poľnohospodárskych prebytkov klesá, pretože stúpa dopyt. Opak nastáva v čase recesie, kedy sa zvyšujú rozpočtové výdavky, pretože príjmy z daní a poistení nie sú tak vysoké, ako v čase expanzie. Taktiež klesá dopyt po poľnohospodárskych výrobkoch, kedy musia zasahovať štátne orgány.

Do druhej skupiny nástrojov fiškálnej politiky zaraďujeme diskkrétne opatrenia, ktoré k pôsobeniu potrebujú jednorazové rozhodnutie štátneho orgánu. Zaraďujeme sem:⁷ **a) zmenu daňových sadzieb**, kedy vláda môže pracovať so zmenou podmienok, ktoré umožňujú daňové

⁴ SIVÁK, Rudolf. et al. *Verejné financie*, Bratislava: IURA EDITION, 2007. ISBN 978-80-8078-094-4.

⁵ FELDERER, Bernhard – HOMBURG, Stefan. *Makroekonomika a nová makroekonomika*. Bratislava : vydavateľstvo ELITA, 1995. 169 s. ISBN 80-85323-87-7

⁶ HONTYOVÁ, Katejana. *Štátny rozpočet, mena a medzinárodné ekonomické vzťahy*. 2. vydanie. Bratislava : IURA edition, 2005. ISBN 80-8078-037-4

oslobodenie alebo úľavy. Tiež tu môžeme zaradiť **b) zmeny v štruktúre vládnych výdavkov**, napríklad zmenou výdavkov na infraštruktúru, školstvo alebo zdravotníctvo.

Znížením daňovej sadzby si znižuje vláda svoj príjem. No zmiernením cyklických výkyvov podporuje: hospodársky rast, zamestnanosť a mieru inflácie.⁸

Viaceri autori sa venovali problému, či je efektívnejšie zmeniť daňové zaťaženie alebo zmeniť štruktúru vládnych výdavkov. Štúdia A. Alesin a S. Ardagna (2009). skonštatovali, že na zvýšenie hospodárskeho rastu a zvýšenie zamestnanosti je pravdepodobnejšie pri znížení daní ako pri zmene vládnych výdavkov⁹.

J. Wanniski (1976)¹⁰ je názoru, že produktivita práce sa pri reštriktívnej politike nemení so zvýšením daní. Na rozdiel od zmeny vládnych výdavkov, pretože ich znížením nastane aj pokles zdrojov určených na financovanie.

1.3 Účinky fiškálnej politiky

Pri hodnotení jednotlivých účinkov fiškálnej politiky je dôležité vziať do úvahy aj charakter veličín, na ktoré majú vplyv.¹¹

Tieto veličiny sa rozdeľujú do dvoch skupín podľa miery, akou sú ovplyvňované. Do prvej skupiny patria veličiny, ktoré sú ovplyvňované v plnej miere teda daňové systémy, zamestnanosť v štátnom sektore a transfery. Zamestnanosť v štátnom sektore je ovplyvňovaná v plnej miere, pretože zvýšenie príjmov do štátneho rozpočtu ju priamoúmerne ovplyvňuje. V druhej skupine sú veličiny, ktoré sú ovplyvňované len čiastočne. Tam zaraďujeme podpory v nezamestnanosti, úroky, deficit štátneho rozpočtu, štátny dlh. Podpory v nezamestnanosti sú podsystemom sociálneho poistenia, čiže okrem štátneho rozpočtu a s ním spojenou fiškálnou politikou sú ovplyvňované aj sociálnou politikou.

⁸ LISÝ, Ján. et al. *Ekonomía v novej ekonomike*, 2., prepracované a doplnené vyd., 2007., ISBN 978-80-8078-164-4

⁹ ALESINA, Alberto F – Silvia ARDAGNA. *Large Changes in Fiscal Policy: Taxes Versus Spending* [online]. Cambridge, October 2009 20. [cit. 10.6.2019]. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w15438.pdf>

¹⁰ TANNY, John. What Would Stimulate The Economy More? Tax Cuts Or Spending Reductions? In: *Forbes*. [online]. Spojené štáty 14.3.2015 [cit. 2019-6-18]. Dostupné z: <http://www.forbes.com/sites/johntamny/2015/03/14/what-would-stimulate-theeconomy->

¹¹ HONTYOVÁ, Katejana. *Štátny rozpočet, mena a medzinárodné ekonomické vzťahy*. 2. vydanie. Bratislava : IURA edition, 2005. 24 – 29 s. ISBN 80-8078-037-4

1.3.1 Expanzívna fiškálna politika

Zvýšenie výdavkov na spotrebu a zvýšenie disponibilného dôchodku môžeme doceliť znížením výšky daní. Prejaví sa to na strane agregátneho dopytu, pretože výdavky na spotrebu sú jeho súčasťou. Zvýšenie spotreby môžeme matematicky vyjadriť pomocou vzťahu:

Rovnica (1): *zvýšenie spotreby = hraničný sklon k spotrebe × zníženie daní*

Zníženie daní sa ukáže aj pri agregátnej ponuke, pretože znížením daní dochádza k motivovaniu ľudí podnikat', čo zvýši agregátnu ponuku. V krátkom období účinky expanzívnej fiškálnej politiky sú zvýšenie zamestnanosti a reálneho produktu. K tomuto prípadu dochádza pri neúplnom využití výrobných zdrojov. Ak v tomto prípade zvýšenie daní zvýši reálny produkt viac ako cenovú hladinu, daňová reforma dosiahla určený cieľ. Avšak ak by ceny stúpili viac ako reálny produkt, takáto reforma by bola neúspešná. A pri približovaní sa reálneho produktu k potenciálnemu rastu cien. V dlhom období účinky expanzívnej politiky sú pri úplnom efekte vytlačania sa nemení úroveň zamestnanosti a skutočného produktu, rast cien a rast úrokových sadzieb.

1.3.2 Reštriktívna fiškálna politika

Reštriktívna fiškálna politika, využívaná na útlm ekonomickej expanzie, využíva priame nástroje, ako napríklad zníženie množstva štátnych výdavkov, nepriamych, teda zvýšenie daňových príjmov, alebo kombináciu oboch¹².

Medzi dôsledky reštriktívnej politiky zaraďujeme zvýšenie výšky daní, zníženie objemu verejných výdavkov, zvýšenie veľkosti súkromných investícií. Z krátkodobého hľadiska môžeme k týmto dôsledkom priradiť zvýšený počet súkromných investícií, pokles cien, pokles úrokových sadzieb a skutočný produkt a zamestnanosť sa nezmení, ak pokles vládnych výdavkov vyváži súkromné investície.

¹² HONTYOVÁ, Katejana. *Štátny rozpočet, mena a medzinárodné ekonomické vzťahy*. 2. vydanie. Bratislava : IURA edition, 2005. ISBN 80-8078-037-4

1.4 Multiplikačný efekt

Účinnosť fiškálnej politiky ovplyvňuje aj veľkosť multiplikátorov, pretože udávajú ako vládne výdavky pôsobia na HDP. V ekonomickej teórii sa stretávame s tromi druhmi fiškálnych multiplikátorov.¹³

Multiplikátor vládnych výdavkov (e) vyjadruje zmenu produktu, ak vláda zvýši svoje výdavky na obstaranie tovarov a služieb o 1 peňažnú jednotku.

$$e = \frac{1}{1-MPC}, \text{ kde MPC je hraničný sklon k spotrebe.}$$

Celkovú zmenu výdavkov môžeme vypočítať násobkom multiplikátora a pôvodnej zmeny výdavkov.

$$\text{Hraničný sklon k spotrebe môžeme vypočítať pomocou vzorca } MPC = \frac{\Delta C}{\Delta Y}.$$

Daňový multiplikátor (t) určuje zmenu produktu pri znížení daní o 1 peňažnú jednotku.

$$t = \frac{MPC}{1-MPC}, \text{ kde MPC je hraničný sklon k spotrebe.}$$

Multiplikátor vyrovnaného rozpočtu udáva vplyv rovnakého zvýšenia daní a vládnych výdavkov na makroekonomickú rovnováhu.

$$\Delta Y = \frac{1-mpc}{1-mpc} \times \Delta G = 1$$

Pri hodnotení, či je fiškálna politika správna sa využívajú vyššie uvedené multiplikátory. Avšak sa nevyžívajú v bežnej praxi, pretože ich negatívnou črtou je potreba vyčíslieť dobu ich pôsobenia a efekt, aký majú na HDP.

1.5 Postoje k nezamestnanosti a štátnym zásahom

V predchádzajúcich kapitolách sme sa venovali fiškálnej politike a s ňou spojenými zásahmi vlády do ekonomiky. Jednotlivé ekonomické školy zastávajú rozdielne názory na tieto zásahy. Rozlišujeme štyri dôležité ekonomické školy:¹⁴¹⁵

Liberálny postoj, ktorý je zameraný proti zásahom štátu. Predstavitelia tohto princípu sú zástancami myšlienky, že sa rovnováha na trhu dokáže nastoliť sama. Keynesovský postoj

¹³ SOUKUP, Jindřich. Makroekonomie : moderní přístup. Praha : Management Press, 2007. 514 s. ISBN 978-80-7261-174-4

¹⁴ LISÝ, Ján - PETRIČOVÁ, Jarmila - ČAPLÁNOVÁ, Anetta. Dejiny ekonomických teórií : vývoj ekonomickej vedy. 2. dopln. a rozš. vyd. Bratislava : ELITA, 1999. 353 s. ISBN 80-85323-93-1

¹⁵ RIEVAJOVÁ, Eva - PONGRÁČOVÁ, Eva - KLIMKO, Roman. Trh práce a politika zamestnanosti. 2. preprac. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2016.

považuje zásahy štátu za potrebné. Ďalším postojom je monetaristický, pri tomto postoji znova nachádzame odmietavý prístup voči štátnym zásahom. Marxistický postoj, ktorý je charakteristický odmietavým postojom voči kapitalizmu.

1.5.1 Liberálny postoj

V tejto koncepcii sa za základný mechanizmus vytvárania rovnováhy na trhu považujú ceny. Podľa tohto postoja sa rovnováha vytvára pomocou „neviditeľnej ruky trhu“, preto odmieta regulatívne zásahy. Nezamestnanosť vzniká ako nerovnováha medzi dopytom po práci a jej ponukou. Prejavuje sa to však len v krátkom období, pretože v dlhšom časovom úseku „neviditeľná ruka trhu“ znova nastolí rovnováhu. Taktiež nezamestnanosť môže narastať aj v čase ekonomického rastu, pretože existujú regióny, národy, firmy, ktoré nie sú schopné sa zapojiť do súťaže o pracovníkov. V období stagnácie je pochopiteľné, že mnohí pracovníci sú nadbytoční.

Istá miera nezamestnanosti je považovaná za neodstrániteľnú časť, ktorú liberalistická doktrína berie za prirodzenú mieru nezamestnanosti, ktorá je totožná s dobrovoľnou nezamestnanosťou.

Pri riešení problému nezamestnanosti sa koncentrujú na riešenie problémov spojených s infláciou a mzdovou reguláciou. Problém inflácie je uprednostňovaný pred problémom nezamestnanosti, pretože zníženie miery inflácie vedie k rozvoju ekonomiky krajín, čím motivujú podnikateľov investovať a následne vzniknú nové pracovné miesta. Liberálny prístup má odmietavý postoj k sociálnemu štátu, pretože sú s ním spojené vysoké náklady a liberalisti majú negatívny prístup k vyšším štátnym výdavkom. Taktiež uprednostňujú nižšiu mieru inflácie pred nižšou mierou nezamestnanosti.

1.5.2 Keynesova ekonomická teória

J. M. Keynes bol ekonóm a podnikateľ, ktorý považoval štátne zásahy za nevyhnutné. Jeho najvýznamnejšie diela sú: Ako platiť za vojnu, Koniec laissez faire, Všeobecná teória zamestnanosti, úroku a peňazí.

Podľa jeho predpokladov multiplikačný efekt vedie k zvýšeniu nezamestnanosti. Zvyšovanie nezamestnanosti začne pri výrobe investičných statkov, klesne výroba a s ňou zamestnanosť. Následne nastane aj pokles dopytu, čo privedie k zníženiu výroby a zamestnanosti v odvetví spotrebného priemyslu. Znížením výroby sa zníži aj dopyt po strojoch, čím nastane

znova pokles výroby. Takýmto spôsobom dôjde k zníženiu dôchodkov a spotreby. Rovnaká situácia môže nastať aj pre zvyšovanie nezamestnanosti a dôchodku. Preto považoval zásahy štátu za nevyhnutné pri hospodárskom poklese.

Za základnú úlohu štátu považoval regulovanie úrovne spotrebiteľského dopytu prostredníctvom regulácie sklonu k spotrebe, investíciám a preferencii likvidity.

Keynes chcel najskôr dosiahnuť úplnú zamestnanosť, čiže aby sa miera nezamestnanosti pohybovala v rozmedzí 3% až 5%. Neskôr rozšíril svoj cieľ o cenovú stabilitu, rovnováhu platobnej bilancie a dlhodobý hospodársky rast.

Pre Keynesa je dôležité uvedomiť si existenciu nedobrovoľnej nezamestnanosti. V tomto prípade sú ľudia ochotní pracovať, no z dôvodov technologického pokroku a deficitu dopytu nenachádzajú voľné pracovné miesta. Výrazný problém videl najmä v technologickom pokroku, pretože svojou prudkosťou najviac ohrozoval vznik pracovných miest. Tento technologický pokrok dokáže docieľiť obrovskú produktivitu práce, čiže uspokojiť dopyt aj s nižším počtom pracovníkov, t.j. neúplnou zamestnanosťou. Predpokladal, že tento problém je len dočasný, neskôr nastane väčší problém ľudskej existencie spojený so slobodou človeka a potrebou získavať zdroje pre svoj život.

Keynesovci boli zástancami iného názoru na mzdy ako liberalisti. Liberalistická teória považuje mzdu za cenu a náklady spojené s výrobou. Podľa nich mzda nie je len výrobný náklad pre firmy, ale aj zdroj pre pracovníkov. Preto hlavným cieľom firiem nie je znižovať náklady pre dosiahnutie zisku. Ak obyvatelia nebudú mať dostatočný príjem, aby mohli uspokojovať svoje potreby, vznikne na trhu prebytok a firmy nebudú mať z toho osoh.

Podľa Keynesa sa môže vláda angažovať pri riadení dopytu prostredníctvom motivovania investovať a podpory sklonu k spotrebe pomocou vládnych výdavkov. Myšlienka, že zvyšovanie vládnych výdavkov vedie len k rastu inflácie, nie je v súlade s názorom keynesovcov. Nárast vládnych výdavkov má kvôli multiplikačnému efektu väčší vplyv. Toto zvyšovanie sa nevyhne inflačným tlakom, ale tie majú menší negatívny dôsledok ako dlhodobá masová nezamestnanosť.

Ďalší rozdiel v učení liberalistov a keynesovcov nájdeme v učení sociálneho štátu. Podľa učenia keynesovcov sociálny štát má pozitívny vplyv na ekonomiku, pretože dávky, ktoré sociálny štát poskytuje, dokážu zlepšiť kúpyschopnosť obyvateľstva. Existuje mnoho prípadov, kedy tieto dávky dokonca prevyšujú mzdové príjmy. Udržaním alebo zlepšením kúpyschopnosti

sa prostredníctvom sociálneho štátu tiež podporuje agregátny dopyt. Vďaka tomu vznikajú nové pracovné miesta, čiže aj zníženie nezamestnanosti.

1.5.3 Monetaristický postoj

Kríza, ktorá existovala v 70. a 80. rokoch, viedla k znovuzrodeniu neoklasickej ekonomickej teórie. Za príčinu vysokej miery nezamestnanosti monetaristi považujú predošlé obdobie, v ktorom boli žiadané štátne zásahy. S týmito zásahmi si spájajú zlú alokáciu zdrojov produkcie.

Monetaristi uprednostňujú problém inflácie pred problémom nezamestnanosti. Infláciu považujú za výsledok činnosti vlády, ktorá povolila, aby ponuka peňazí prevyšovala produkciu. Zvyšujúcu mieru nezamestnanosti považujú za nevyhnutnú obeť pri boji za nižšiu mieru inflácie.

Rozdiel s učením Keynesa je viditeľný v snahe dosiahnuť rovnakú mieru ponuky peňazí a množstva vyrobených tovarov a služieb. Monetaristi majú odmietavý postoj voči zvyšovaniu agregátneho dopytu prostredníctvom vládnych výdavkov. Taktiež podporujú rozmach verejného sektora. Využívajú investície pre vytváranie nových pracovných miest, ktoré by mali priniesť zisk. Práve takto sa snažia zvýšiť mieru zamestnanosti. Tento spôsob považujú za lepšiu voľbu ako prideliť voľné pracovné miesta verejnému sektoru alebo podporovať rast dopytu prostredníctvom zvýšenia peňazí v obehu.

1.5.4 Marxistický postoj

Podľa marxistického postoja príčinou nezamestnanosti je existencia kapitalizmu, ktorý nemá predpoklady, aby sa dokázal vyrovnáť s krízou.

Odlišnosti medzi klasickou a marxistickou ekonómiou sú výrazné. Napríklad podľa marxistického prístupu trhovej ekonomike chýba stabilita a súdržnosť, čo nie je v súlade s klasickou ekonómiou. Dôvod, pre ktorý marxisti konštatujú deficit stability v trhovej ekonomike, je spojený s jej vnútornými rozpormi.

Marxistická ekonómia nepovažuje za nevyhnutné riešiť problém nezamestnanosti. Títo nezamestnaní vytvárajú rezervu pre vykorisťovateľské potreby kapitálu, čo tvorí podstatnú funkciu pri plnení kapitalistického hospodárstva. Cieľom je, aby množstvo zamestnancov nebolo závislé od prirodzeného prírastku, ale aby existovala rezerva, ktorá by pokryla náhle zmeny kapitálu v štruktúre pracovníkov.

Existujúca miera nezamestnanosti vzniká pre pokles dopytu po práci. Pokles tohto dopytu vzniká centralizáciou kapitálu, čo podporuje technický rozvoj. Tí pracovníci, ktorí sú nahradení strojmi, vytvárajú novú voľnú pracovnú silu. Nesúlad reprodukcie pracovníkov a zhromažďovanie kapitálu je považovaný za príčinu vzniku nezamestnanosti. Riešenie tohto problému vidia v odstránení vlastníctva výrobných prostriedkov súkromným sektorom.

2. Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania využité v práci

Hlavným cieľom našej bakalárskej práce sme si stanovili sledovanie efektov vyvolaných fiškálnou politikou, ktoré vplývajú na mieru nezamestnanosti v Slovenskej republike. Využívali sme najmä aktívne opatrenia vlády pre politiku zamestnanosti, keďže tieto aktívne opatrenia sú súčasťou fiškálnej politiky a majú výrazný vplyv na stabilizáciu ekonomiky krajiny. Sledované obdobie sme si zvolili od roku 2013 po rok 2017. Tento cieľ sme sa pokúsili dosiahnuť v najdôležitejšej časti našej práce, ktorou je praktická časť.

Prácu sme začali písať od teoretickej časti, aby sme sa oboznámili s touto problematikou nielen v Slovenskej republike, ale aj v zahraničí. Oboznámili sme sa s nástrojmi a účinkami fiškálnej politiky. Takisto s multiplikačným efektom, ktorý vyvolávajú zmeny vo vládných výdavkoch. Tieto zmeny vplývajú najmä na výšku hrubého domáceho produktu, čiže sú pre našu prácu dôležité. V neposlednom rade sme si preštudovali názory jednotlivých ekonomických škôl na štátne zásahy do ekonomiky, nezamestnanosť, vznik a riešenia problémov spojených s týmito zásahmi, pre osvojenie si kladných ale aj negatívnych črt vládných intervencií v minulosti. Čím sme chceli dosiahnuť získanie inšpirácie a podkladov pre naše odporúčania v závere tejto práce.

Neskôr sme pokračovali hľadaním zdrojov na internete, aby sme získali dôležité údaje o vývoji opatrení vlády, ale aj miery nezamestnanosti. Medzi najdôležitejšie zdroje zaradíme dokumenty zverejnené Ministerstvom financií a Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Taktiež bol dôležitý aj portál Eurostat, odkiaľ sme získavali štatistické údaje o hrubom domácom produkte. Pri určení výšky HDP v jednotlivých rokoch sme používali v celej práci bežné ceny. V analytickej časti sme si zhrnuli charakteristiku možných príspevkov, ktoré by podporili zamestnanosť, taktiež aj ich výšku, respektíve výpočet výšky jednotlivých príspevkov. Okrem jednotlivých príspevkov sme sa venovali aj štátnym a neštátnym orgánom, ktoré sprostredkujú politiku zamestnanosti verejnosti na Slovensku.

Počas našej analýzy rozlišujeme podporu udržania pracovných miest a podporu zamestnanosti. Naša vláda neprerozdeľuje tieto príspevky rovnomerne, preto aj v našej práci poukazujeme na pomer ich prerozdelenia, týmto sa snažíme poukázať na priority vlády.

Záver našej analytickej časti sme venovali našim odporúčaniam pre vládu Slovenskej republiky, ako by mohla vylepšiť aktívne, ale aj pasívne opatrenia podporujúce práve

nezamestnanosť. Navrhli sme tam vylepšenia pre už existujúce opatrenia, ale navrhli sme aj nové, s ktorými sme sa zatiaľ v našich legislatívnych podmienkach nestretli.

V našej práci sme využívali aj empirické aj teoretické metódy používané v ekonómii. Z empirických metód sa v našej práci uplatnilo najmä pozorovanie. Práve pozorovanie sme využívali pri študovaní údajov o aktívnej politike zamestnanosti. Pozorovaním sme si spravili obraz o situácií v problematike nezamestnanosti v našej krajine.

Zo skupiny teoretických metód sme najviac využívali abstrakciu, ktorá nám pomohla pri písaní teoretickej časti. Využili sme aj údaje získané pozorovaním a pomocou indukcie sme vytvárali naše odporúčania, čiže sme z účinkov v jednotlivých rokoch zovšeobecnilí riešenia. Okrem indukcie nám k tomu pomohla aj dvojica metód: analýza a syntéza, ktoré sú síce opačné procesy, no zároveň sa dopĺňajú. Analýzou sme si museli z údajov vyvodit' účinky a syntézou sme spájali účinky za všetky roky spolu pre lepšie vytvorenie záverov.

3. Výsledky práce a diskusia

Táto kapitola je najdôležitejšia zo všetkých v našej práci, pretože zahŕňa našu praktickú časť. Uvedieme si stručný vývoj názorov na fiškálnu politiku v našej krajine, ale najmä sa budeme venovať politike zamestnanosti, konkrétnejšie aktívnej politike.

3.1 *Stručný vývoj názorov na fiškálnu politiku na Slovensku*

Prvé ekonomické názory v našej krajine sa objavujú v období, kedy osvietenstvo sa šírilo vo veľkej miere, čiže v období slovenského národného obrodenia.¹⁶ V Sarvaši bola založená významná hospodárska škola. Jej zakladateľom bol S. Tešedík. Okrem toho sa konali rôzne reformy, ale aj vznikala kritika na vtedajší systém. Napríklad J. I. Bajza kritizoval nútenú prácu a snažil sa o zavedenie árendátorského systému, tým sa snažil o podporu obyčajných roľníckych rodín. Táto zmena by mala priniesť lepšie výsledky v hospodárstve krajiny. Kritizovalo sa aj poddanstvo, ktoré je najväčším problémom pre rozvoj poľnohospodárstva. Najväčším kritikom poddanstva bol P. Kellner-Hostinský, ktorý sa domnieval, že rozvoj priemyslu, obchodu a poľnohospodárstva je spomalený nielen z dôvodu využívania zastaralých nástrojov, ale aj biedneho dobytku. Okrem neho poddanstvo kritizoval aj E. Štúr. No podľa jeho názoru ani rozvoj poľnohospodárstva, ktorý by nastal po zrušení poddanstva, by nezachránil vtedajšiu situáciu na Slovensku. Ale mohol by zabezpečiť lepšie životné podmienky pre rôzne skupiny obyvateľstva, ktoré vtedy existovali, ako napríklad želiari, či bezzemkovia. V tomto období sa stretávame aj odporom voči teórii o výhodách voľného obchodu a nezasahovaní štátu do ekonomiky, ktorých autorom je A. Smith. E. Štúr videl riešenie pre zrušenie mýt na Rakúsko-Uhorskom prechode a získanie kapitálu, ktorý by urýchlil kapitalistický rozvoj Uhorska, v zdanení šľachty. Úverové družstvo založil v našej krajine S. Jurkovič založením Spolku gazdovského. Plnil ochranársku úlohu pre remeselníkov pred vysokými úrokmi krčmárov, ktoré boli až úžernícke. M. Hodža sa zaoberal otázkou agrárnej demokracie a družstevníctva, pretože podľa jeho názoru najdôležitejšou sociálnou vrstvou boli práve vzdelaní roľníci a sedliaci. Bol zástancom toho, že hospodársko-odborné zručnosti roľníkov sú zárukou hospodárskeho, ale aj spoločenského rastu Slovenska. Rozdiel medzi liberalistami a konzervativizmom vidí v ich

¹⁶ LISÝ, Ján. *Dejiny ekonomických teórií*. 2.vydanie. Bratislava: ELITA, 1999. 356s. ISBN: 80-85323-93-1

hlavnom ciele. Zatiaľ čo konzervativizmus sa snaží docieľiť vlastného osohu, liberalisti sa snažia o zlepšenie hospodárskej, obchodnej, ale aj politickej slobody kapitalistov. Odmietal aj štandardy spojené so socializmom, čiže spoločný majetok spojený s minimalizáciou až likvidáciou súkromného vlastníctvom, pretože všetko, čo ľudia majú si zadovážili vlastnou a najmä ťažkou prácou. Tieto pravidlá sa spájajú s marxistickým postojom k štátnym zásahom. I. Karvaš bol zástancom Keynesiánskeho postoja a považoval za dôležité štátne zásahy, pretože nimi by mal chrániť záujmy obyvateľstva.

V závere môžeme skonštatovať, že sa v našej republike vystriedali rôzne názory spojené s fiškálnou politikou, no najmä so štátnymi zásahmi do ekonomiky. Nachádzali sa tu názory spojené s všeobecným štyrom typom postojov spojených práve s nezamestnanosťou a štátnymi zásahmi, ktoré sa vyskytujú v ekonomickej teórii.

3.2 Sprostredkovatelia zamestnanosti v Slovenskej republike

V Slovenskej republike politiku zamestnanosti uskutočňujú štátny a neštátny sprostredkovatelia. Medzi štátnych zaradujeme ústredie (ďalej ústredie) práce, sociálnych vecí a rodiny a úrad práce, sociálnych vecí a rodiny. Hlavnou úlohou ústredia je usmerňovať a kontrolovať činnosť úradov, ktoré sú aktívne v politike zamestnanosti. Tieto úlohy ústredia sú charakterizované v zákone číslo 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Za základné funkcie považujeme plánovanie a následná realizácia projektov slúžiacich na podporu zamestnanosti, ktoré financuje Európska únia na celoštátnej úrovni, takisto usmerňovať úrady, ktoré sa činia pri realizácii projektov podporujúcich zamestnanosť v územnom obvode a plnenie úlohy sprostredkovateľa práce pre občanov Slovenskej republiky na domácom a zahraničnom trhu. Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny svojimi funkciami priamo pomáhajú nezamestnaným, ktorí si hľadajú prácu. Základné funkcie tohto úradu sú úloha sprostredkovateľa na trhu práce, evidencia občanov, ktorí sú ochotní pracovať, rozhodovať o vyradení uchádzača z tejto evidencie či organizácia rekvalifikačných kurzov. Neštátni sprostredkovatelia realizujúci sa na trhu práce sú sprostredkovatelia práce, ktorí majú živnostenské oprávnenie: Agentúra dočasného zamestnávania a agentúry podporovaného zamestnávania. Základné povinnosti neštátneho sprostredkovateľa práce sú vedenie evidencie o občanoch, ktorým bolo poskytnuté zamestnanie, spätne každý rok poskytovať ústrediu správy o činnosti. Agentúra dočasného zamestnania môže

poskytovať kurzy občanov pre zvýšenie ich zamestnanosti, takisto musí ústrediu každoročne vykazovať ústrediu svoju činnosť.

3.3 *Pasívna politika trhu práce*

Politika na trhu práce sa delí na aktívnu a pasívnu. Rozdiel je najmä v celi, ktoré majú tieto príspevky dosiahnuť. Je veľmi dôležité, či chce vláda docieľiť podporu zamestnanosti, udržania existujúcich pracovných miest, alebo sa snaží zmierniť negatívne dôsledky, ktoré vznikli kvôli nezamestnanosti a takým to spôsobom chrániť a zlepšiť životné podmienky nezamestnaných ľudí.

Pasívnou politikou sa snaží vláda zmierniť negatívne dôsledky vzniknuté nezamestnanosťou. Ide o priame náhrady príjmu pre obyvateľstvo, ktoré bolo postihnuté. Patria sem¹⁷: **a) dávky v nezamestnanosti.** Tieto dávky sú podsystemom sociálneho poistenia. Príspevky zamestnávateľov a samostatne činných osôb sú zdrojom ich financovania. Dávky v nezamestnanosti môže v Slovenskej republike poberať osoba, ktorá je poistená v nezamestnanosti najmenej 2 roky po dobu 4 rokov od požiadania alebo osoba, ktorá v minulosti vykonávala službu vojaka alebo policajta a v súčasnosti čaká na nové zamestnanie, a spĺňa bod 1. Určenie výšky tejto dávky určuje zákon o sociálnom poistení.

Ďalej sú to **b) dávky v hmotnej núdzi.** Hmotná núdza je zákonom definovaná ako „stav, keď príjem členov domácnosti podľa tohto zákona nedosahuje sumy životného minima ustanovené osobitným predpisom a členovia domácnosti si nevedia alebo nemôžu prácou, výkonom vlastníckeho práva alebo iného práva k majetku a uplatnením nárokov zabezpečiť príjem alebo zvýšiť príjem.“¹⁸ Pri určovaní výšky dávky v hmotnej núdzi má vplyv počet členov v domácnosti. Okrem toho však k dávke v hmotnej núdzi sa môžu prirátavať aj iné príspevky, ktoré sa spájajú už s aktívnou politikou zamestnanosti, ako sú napríklad rekvalifikačné kurzy, alebo aktivačné práce.

V našej krajine sa tiež vyplácajú aj predčasne dôchodky. Podmienkami pre predčasné vyplatenie je pred dôchodkový vek a prepustenie zo zamestnania z dôvodu nadbytočnosti.

¹⁷ RIEVAJOVÁ, E. a kol. *Trh práce a politika zamestnanosti*. 1. vydanie. Bratislava : Ekonóm, 2009. 231 s. ISBN 978-80-225-2878-8

¹⁸ Zákon o pomoci v hmotnej núdzi. Dostupný na internete: <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2013-417>

3.4 Aktívne opatrenia na trhu práce v Slovenskej republike

V predchádzajúcej kapitole sme sa venovali sprostredkovateľom na trhu práce v Slovenskej republike, ktorí svojou činnosťou zvyšujú zamestnanosť v tejto republike. Zamestnanosť zvyšujú najmä prostredníctvom aktívnych opatrení, ktorým sa budeme venovať v tejto kapitole.

Pre uchádzačov o zamestnanie sa v Slovenskej republike poskytujú tieto príspevky:

Príspevok na presťahovanie za prácou § 53c tento príspevok pokrýva preukázateľné výdavky nájomného alebo poplatky za využívanie bytu. Práca, za ktorou sa uchádzač presťahoval musí trvať minimálne šesť mesiacov a taktiež miesto presťahovania musí byť vzdialené minimálne 70 km od miesta trvalého pobytu.

Náhrada časti cestovných výdavkov § 32 sa poskytuje ako kompenzácia výdavkov za cestovanie, pokiaľ sa uskutočnilo kvôli vstupnému pohovoru alebo výberového konania. Poskytujú sa v hodnote 70% preukázateľných cestovných nákladov, no v maximálnej výške 35€ mesačne.

Príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť § 49 žiadateľ tohto príspevku musí samostatnú zárobkovú činnosť prevádzkovať najmenej 3 roky. Výška príspevku sa odvíja od regiónu, v ktorom sa bude táto zárobková činnosť vykonávať, dôležitá je evidovaná miera nezamestnanosti v danom okrese a samozrejme aj od ceny práce.

Príspevok na vykonávanie absolventskej praxe § 51 cieľom tohto príspevku je podporiť získanie odborných a praktických zručností osobám mladším ako 26 rokov, ktorí si nedokázali po skončení denného vzdelávania nájsť vhodnú platenú prácu. Výška tohto príspevku je 65% životného minima.

Príspevok na dochádzku za prácou § 53 je poskytovaný mesačne. Maximálna výška tohto príspevku je 200€ a závisí najmä od vzdialenosti trvalého pobytu uchádzača a miesta, kde sa vykonáva pracovná činnosť

Príspevok na podporu mobility za prácou § 53a je taktiež vyplácaný mesačne. Výška príspevku je 80% celkových mesačných výdavkov na bývanie. Zákon upravuje aj horné limity tohto príspevku v špeciálnych prípadoch. Najvyššia možná výška tohto príspevku je 600€ mesačne.

Avšak nie len zamestnanci môžu poberať príspevky pre podporu zamestnanosti a udržania pracovného miesta. Aj každý zamestnávateľ môže podľa našej legislatívy poberať tieto príspevky:

Príspevok na podporu zamestnávania znevýhodneného uchádzača o zamestnanie § 50 sa odvíja od regiónu, v ktorom sa bude táto práca vykonávať a od miery nezamestnanosti v tomto regióne. Maximálna výška je však stanovená na 532,14€.

Príspevok na podporu rozvoja miestnej a regionálnej zamestnanosti § 50j môže poberať zamestnávateľ, ktorý zamestná uchádzača staršieho ako 50 rokov, alebo znevýhodneného uchádzača, respektíve uchádzača, ktorý nedosiahol ani nižšie odborné vzdelanie. Výška príspevku sa vypočíta ako 80% ceny práce, ktorú zamestnanec vykonal, respektíve 60% ceny práce vypočítanej z priemernej mzdy v Slovenskej republike. Maximálna výška tohto príspevku je 798,21€.

Príspevok na podporu udržania pracovných miest § 50k sa nedá kombinovať s inými príspevkami aktívnej politiky zamestnanosti. Výška je 50% z náhrady mzdy alebo najviac 50% z priemernej mzdy v našej republike. Tento príspevok je možné poberať maximálne 12 mesiacov.

Príspevok na podporu vytvorenia pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní § 51a je ovplyvňovaný najmä počtom hodín, koľko týždenne odpracuje zamestnanec, na ktorého zamestnávateľ poberá príspevok.

Príspevok na dopravu do zamestnania § 53b sa poskytuje, ak zamestnávateľ každodenne poskytuje zamestnancom dopravu do práce. Poskytuje sa až vo výške 50% z vynaložených nákladov na túto prepravu.

Príspevok integračnému podniku § 53f pomáha integračnému podniku nájsť prácu pre svojho znevýhodneného zamestnanca v podniku, ktorý nie je integračný.

Kompenzačné príspevky integračnému podniku § 53g sa poskytujú integračným podnikom na mzdy, dodatočné náklady so zamestnaním znevýhodneného zamestnanca alebo ako kompenzáciu nákladov spojených s pomocou pre znevýhodnených zamestnancov

3.5 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2013

V roku 2013 miera evidovanej nezamestnanosti dosiahla úroveň 14,11%, pričom existujú výrazné rozdiely v jednotlivých krajoch. V tabuľke sa nachádzajú jednotlivé kraje a výška evidovanej nezamestnanosti v nich.

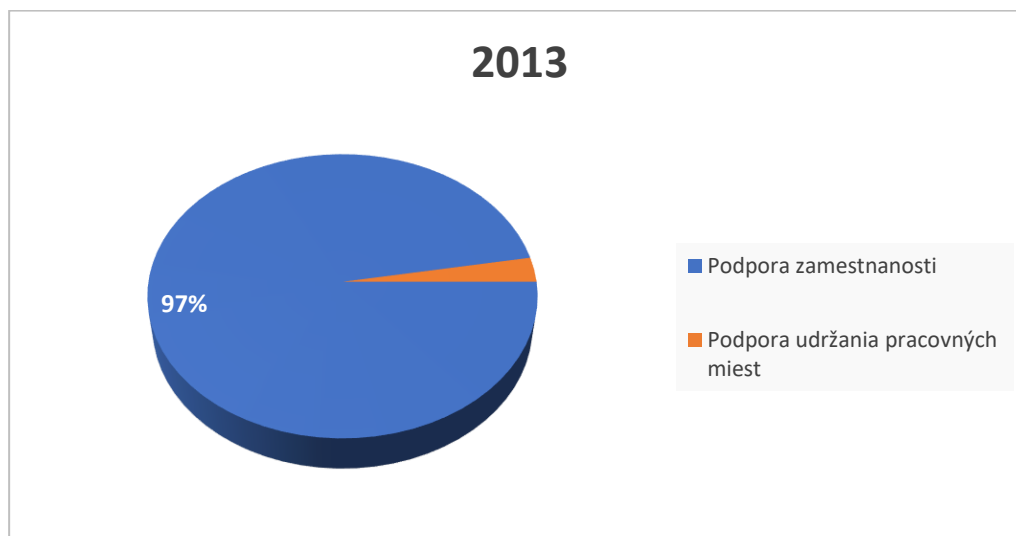
Tabuľka č.1 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2013

Kraj	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	SR
Priemerná MEN (v %)	6,20	9,62	11,00	13,65	12,71	19,20	20,04	18,29	14,11

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z www.datacube.statistics.sk

Z celkového množstva uchádzačov sa podarilo našej krajine podporiť celkovo 268 212 uchádzačov, pričom sa na túto podporu vynaložilo 127 325 813 €. HDP dosahovalo úroveň 74 200 000 000€ a väčšina finančných prostriedkov, ktoré boli vydelené pre politiku zamestnanosti sa využila na podporu zamestnanosti. V tomto období bola recesia v eurozóne, preto sa prehľbuje problém dlhodobej nezamestnanosti aj u nás. Taktiež vykazujeme rozpočtový deficit vo výške 2 023 000 000€. Preto sa neuskutočnila podpora zamestnanosti v takej miere, v akej by bolo potrebné.

Graf č.1 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2013

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk

V tomto roku sa zmenil charakter absolventskej praxe z obligatórneho na fakultatívny. Táto zmena bola hlavným dôvodom, prečo sa znížil počet absolventov, ktorí si túto prax uplatnili, pretože sa tiež sprísnil podmienky na uplatnenie praxe. No stále sa odbornej praxe zúčastnilo 9 858 absolventov. V posledných rokoch došlo k menšiemu záujmu o túto odbornú prax aj kvôli zníženiu mzdy. Tá sa znížila zo 100% životného minima na 65%. Z hľadiska zamestnávateľov

majú stále najväčšiu ochotu zamestnávať z verejnej správy alebo z oblasti služieb. Títo zamestnávateľia mali záujem zamestnať študentov najmä v administratívnej oblasti, lenže tieto miesta nemajú predpoklad na vytvorenie trvalých pracovných miest. Úspešnosť študentov zamestnať sa po ukončení absolventskej praxe poklesla oproti roku 2012 o 3,99% na 35,14% a takisto aj počet absolventov, ktorí si prax uplatnili poklesol o 6 584 absolventov.

Medzi najvyužívanejšie nástroje patrí príspevok na samostatnú zárobkovú činnosť (ďalej SZČ). Okrem toho, že je tento príspevok najvyužívanejší je aj najefektívnejší. V tomto období sa novelizoval zákon tohto príspevku. Nezamestnaní majú veľký záujem o jeho poberanie. Novelizáciou sa snaží vláda eliminovať možnosti zneužitia, administratívnej náročnosti a zvýšiť možnosť poskytnutia. Zásadná zmena nastala z doby trvania SZČ z dvoch na tri roky, čím sa zefektívnilo čerpanie finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Zneužitie sa vláda pokúsila eliminovať rozdelením vyplácania príspevku. Prvú časť dostane žiadateľ po 30 dňoch vo výške 60% z dohodnutej sumy. Zvyšok až po roku uskutočňovania SZČ, pričom každý rok je potrebné dodať dokumentáciu o pracovnej činnosti a dodržania podmienok. Dohodnutá celková suma bola 16 721 777, 96 €, čo zodpovedá 4 897 pracovným miestam. Pre potrebu dodržania vyššie uvedených podmienok bolo reálne využitých len 16 269 867,71 €.

3.6 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2014

V roku 2014 ekonomika Slovenskej republiky začína naberať rastový trend. Oproti predchádzajúcemu roku vzrástla o 2,4%. S týmto sa rastom sa spája najmä vyšší disponibilný príjem a spotreba, čo zlepšuje situáciu na trhu práce. Preto miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2014 bola na úrovni 12,79%. V porovnaní s rokom 2013 táto miera klesla o 7,07%, čiže o 29 345 osôb. Na nástroje aktívnej politiky práce vynaložilo 129 284 015 €, čo bolo o takmer 2 mil. € viac ako v roku 2013. Podobne ako výška príspevkov sa zvýšilo aj HDP na úroveň 76 100 000€. V tabuľke číslo 2 uvádzame mieru evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých krajoch v tomto roku.

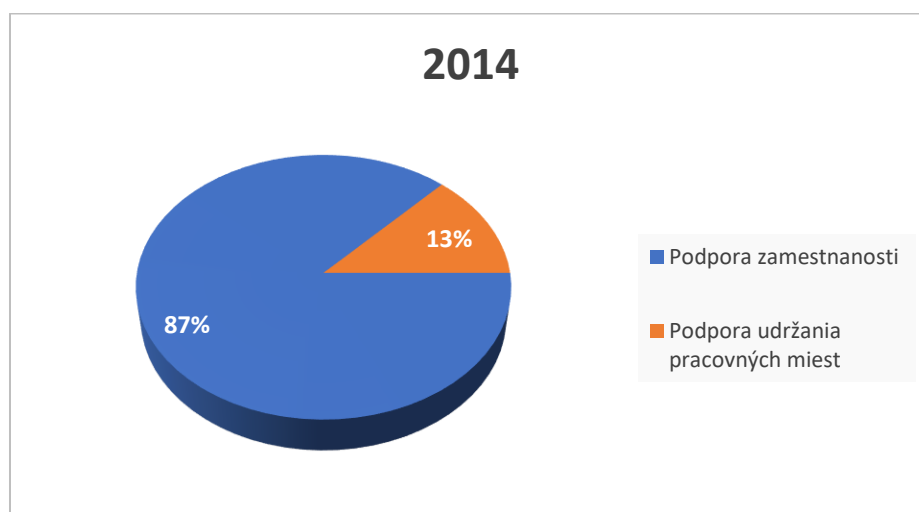
Tabuľka č.2 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2014

Kraje	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	SR
Priemerná MEN (v %)	6,20	8,50	10,06	11,71	11,48	17,81	18,02	16,60	12,79

Zdroj: vlastné spracovanie na základe údajov z www.datacube.statistics.sk

Poklesol aj počet uchádzačov o zamestnanie o 25 122 osôb, čiže 6,3%. HDP vzrástlo na úroveň 76 100 000 000€. Práve s rastom HDP vzrástlo aj množstvo výdavkov na podporu politiky zamestnanosti. Tieto výdavky stúpili o takmer 2 000 000 000€. Vytvorilo sa viac pracovných miest, no percentuálne rozloženie výdavkov na politiku zamestnanosti ostáva priam nezmenené. Aj s rastom pracovných miest sa problém dlhodobej nezamestnanosti nevyriešil. Riešenie našla vláda v ponechaní príspevku v hmotnej núdzi pre dlhodobo nezamestnaných aj v istý čas po nastúpení do práce. Znížili sa aj odvody do zdravotnej poisťovne pre zamestnancov s nízkymi platmi. V porovnaní s rokom 2013 sa mení aj rozdelenie finančných prostriedkov, ktoré sa využili pre tvorbu nových pracovných miest a ktoré pre udržanie pracovných miest. V grafe číslo 2 je znázornený tento pomer pre rok 2014. Pokles podpory zamestnanosti je viditeľný v rôznych príspevkoch. Najviditeľnejší rozdiel je v príspevku, ktorý nahrádza cestovné náklady a tiež aj v absolventskej praxi. Podľa nášho názoru je tento pokles v uplatnení absolventskej praxe kvôli zmene v legislatíve a taktiež v mnohých prípadoch si absolventi nevedia nájsť prax vo svojom odbore.

Graf č.2 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2014

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk

3.7 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2015

V roku 2015 ekonomika Slovenskej republiky zaznamenala rast o 3,6%. Týmto rastom sa zlepšuje spotreba jednotlivcom, no každopádne príjmy prevyšovali spotrebu, na druhej strane však vznikli vyššie úspory jednotlivcov. Počet dlhodobo nezamestnaných sa znižuje, čiže

dochádza k začiatku prehrievania trhu práce. Najväčším problémom na trhu práce je nedostatok kvalifikovaných pracovníkov, najmä v súkromnom sektore. Preto títo zamestnávateľi zmiernili požiadavky pre pracovníkov a začali zamestnávať aj menej kvalifikovaných uchádzačov a taktiež došlo k zvýšeniu miezd pre viac kvalifikovaných pracovníkov. Na druhej strane vláda preto podporuje rekvalifikačné kurzy pre nezamestnaných. HDP dosahuje v tomto roku úroveň 79 100 000 000 €.

Miera evidovanej nezamestnanosti je v roku 2015 na úrovni 11,50%, čo znamená pokles oproti roku 2014 o 1,29%. V tabuľke je uvedená miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých krajoch.

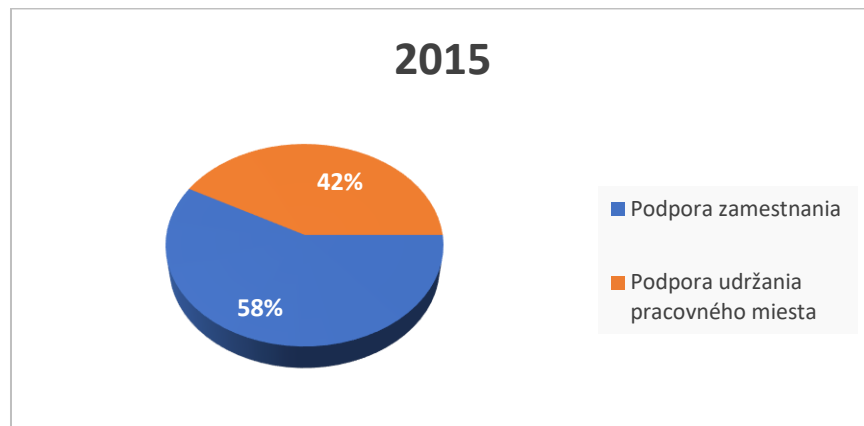
Tabuľka č.3 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2015

Kraje	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	SR
Priemerná MEN (v %)	5,85	7,48	8,54	10,50	9,78	16,02	16,51	15,37	11,50

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk

Vláda prispôsobila svoje výdavky postupnému poklesu miery evidovanej nezamestnanosti, hoci výška HDP stále naberá rastúci trend. V grafe uvádzame percentuálne rozloženie, aká časť príspevkov na podporu zamestnanosti bola v tomto roku využitá pre podporu zamestnanosti a aká pre podporu udržania pracovného miesta, tento pomer však ostáva nezmenený a stále sa viac finančných prostriedkov vynakladá na podporu zamestnanosti, ale pri podpore udržania pracovného miesta sú viditeľné pozitívne zmeny.

Graf č.3 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2015

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk

Rok 2015 priniesol pre nástroje aktívnej politiky práce finančné prostriedky v celkovej sume 135 033 734 €, čo bolo o takmer 6 mil. € viac ako v roku 2014. Zvýšenie objemu finančných prostriedkov sa prejavilo vo zvýšenom počte vytvorených a podporených pracovných miest a zamestnancov.

Počet uchádzačov, ktorí si uplatnili absolventskú prax klesol o 2 084 miest, no celkové výdavky sa zvýšili o viac ako 53 000€. Dôvodom, toho neúmerného rastu je možnosť pre uchádzačov uplatňovať si prax na kratší čas v predchádzajúcom roku ako v roku 2014. Percentuálna úspešnosť zamestnať sa po skončení absolventskej praxe stúpila o 6,01%, čiže môžeme konštatovať, že sa absolventská prax stáva efektívnejšou. Vláda si vzala za dôležitý cieľ pri tomto príspevku motivovať absolventov absolvovať prax vo svojom odbore.

Pri aktivačnom príspevku nastáva stále rovnaký problém, pretože tento nemotivuje uchádzačov umiestniť sa na trhu práce. Oblúbenosť tohto príspevku bola znova v regiónoch, kde je nízka sociálno-ekonomická úroveň. Počet príspevkov na samozamestnanie stále klesá. Dôvodom poklesu môže byť zmenená legislatíva, kedy sa sprísnila podmienky pre poberanie tejto dávky. Pozitívum je zvýšenie kvality predkladania zámerov a obmedzenie zneužívania tohto príspevku, čo zvyšuje efektívnosť.

Novým nástrojom, ktorý získal účinnosť od 1.1.2015 sa stal príspevok podporujúci vytvorenie pracovného miesta v prvom pravidelne platenom zamestnaní. Cieľom je vytvoriť nové pracovné miesta pre mladých ľudí do 30 rokov.

3.8 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2016

V roku 2016 bolo na plnenie opatrení politiky práce čerpaných celkom 171 605 120 €, čo znamená rast o 36 mil. €, HDP má takisto rastúci charakter a dosahuje výšku 81 200 000 000€, z čoho vychádza aj zvýšenie rastu Slovenského hospodárstva o 3,3%. Miera evidovanej nezamestnanosti je v tomto roku na úrovni 9,48%, čo znamená pokles oproti roku 2015 o 2,02 percentuálneho bodu. Oproti roku 2015 nastáva aj pokles v priemernom počte uchádzačov vo všetkých krajoch aj v republike. V tabuľke je uvedená miera evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých krajoch.

Tabuľka č.4 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2016

Kraje	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	SR
Priemerná MEN (v %)	4,90	5,46	6,66	8,19	7,44	13,63	14,47	13,25	9,48

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk

Voľné pracovné miesta dosahujú vývojovo najvyššie čísla a samozrejme aj zamestnanosť, ktorá sa s nimi spája. Hlavnou príčinou podľa nášho názoru je zvýšenie spotreby v tomto roku, čo prinútilo podnikateľov zvýšiť výrobu a zamestnať viac pracovníkov.

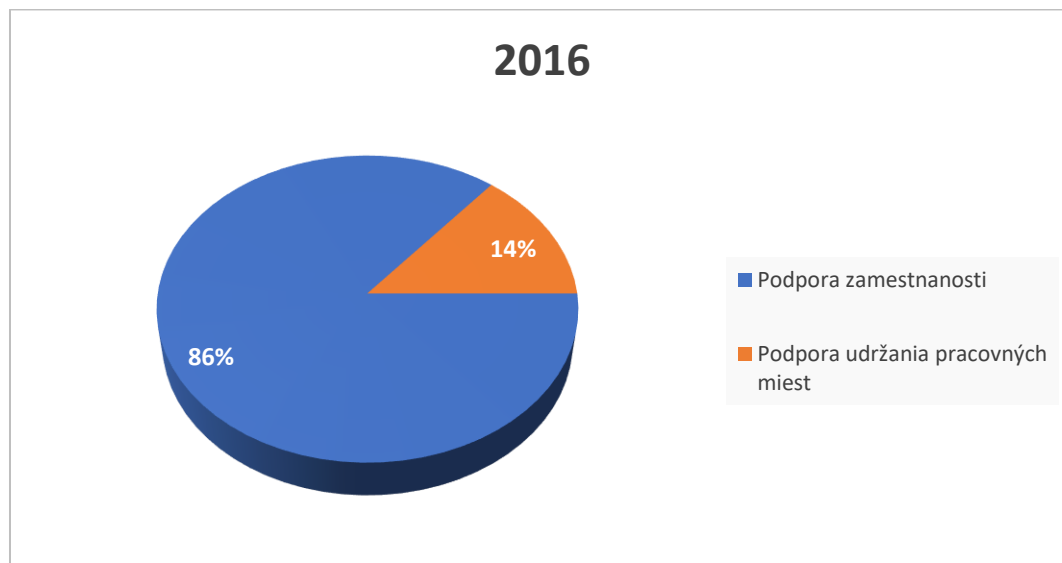
Vzdelávanie pre trh práce bolo dohodnuté v sume 2 600€, pričom sa podpísalo 5 dohôd. K čerpaniu finančných prostriedkov nedošlo, pretože žiaden uchádzač sa reálne vzdelávania, ktoré organizovala vláda nezúčastnil.

Výrazný pokles absolventov uchádzajúcich sa o absolventskú prax poklesol aj z dôvodu zaradenia veľkého počtu absolventov do projektov podporujúcich mladých do 29 rokov. Tieto projekty sa začali organizovať až koncom roka 2015. Úspešnosť mladých zamestnať sa po absolvovaní tejto praxe dosahuje už úroveň 59,20%.

Príčinou poklesu rekvalifikačných kurzov je posudzovanie požiadaviek na základe prísnejších kritérií. Týmto chcela vláda dosiahnuť vyššiu efektivitu a účelnosť

Hoci bol príspevok podporujúci v zamestnanie pracovníkov s nízkymi mzdami využívaný aj po legislatívnom zrušení v roku 2013, v rokoch 2014 a 2015 stále fungoval kvôli preobsadzovaniu miest. No v tomto roku už nedošlo k jeho čerpaniu. Takisto sa nečerpali ani príspevky na podporu udržania pracovných miest.

Graf č.4 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2016

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk

3.9 Aktívne opatrenia trhu práce v roku 2017

Vývojovo prvýkrát v našom sledovanom období sa objavuje menší výdavok na celkové opatrenia aktívnej politiky ako v predchádzajúcom roku na 165 167 593 €, čo je o 6,4 mil. € menej ako v roku 2016. Nižší objem finančných prostriedkov sa prejavil aj v nižšom počte vytvorených a podporených pracovných miest. Hoci sa finančné prostriedky určené na podporu zamestnanosti znižovali, HDP naberalo stále rastúci charakter. Jeho výška sa vyšplhala na úroveň 84 900 000 000€. Miera evidovanej nezamestnanosti sa v roku 2017 dostala na úroveň 7,06%, čo znamená pokles oproti roku 2016 o 2,42%. Hlavnou príčinou poklesu nezamestnanosti v tomto roku je podľa nás vznik novej automobilky a takisto ako v predchádzajúcom rokom aj zvýšenie spotreby. Toto zvýšenie spotreby je samozrejme ovplyvnené aj dobrou situáciou na trhu práce. Vo všetkých krajoch dochádza k zníženiu miery evidovanej nezamestnanosti v dvojcifernom percentuálnom poklese, čo symbolizuje pre našu krajinu výrazné zlepšenie.

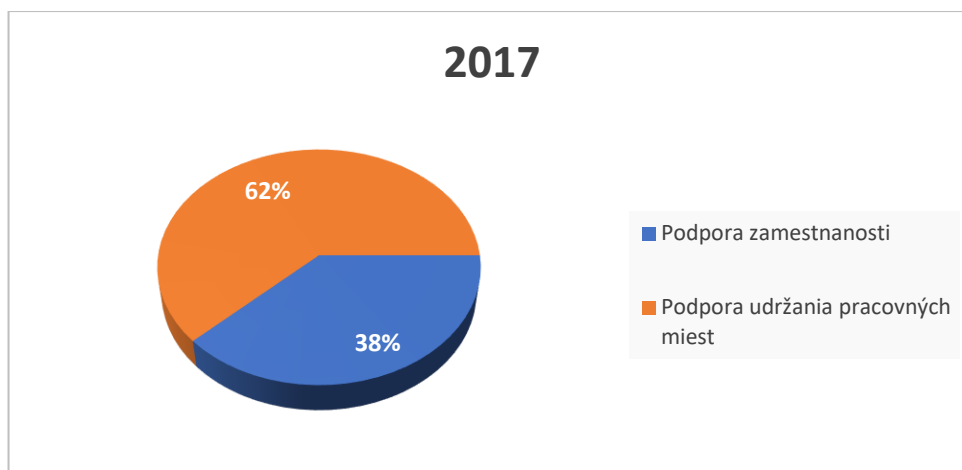
Tabuľka č.5 Priemerná miera evidovanej nezamestnanosti v Slovenskej republike v roku 2017

Kraje	BA	TT	TN	NR	ZA	BB	PO	KE	SR
Priemerná MEN (v %)	3,63	3,22	4,25	5,15	5,55	10,42	11,47	11,31	7,06

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk*

V poberaní množstva príspevkov nastáva pokles aj kvôli zníženiu celkového množstva finančných prostriedkov, ale aj výrazné sprísnenie podmienok. Napríklad príspevok podporujúci samostatnú zárobkovú činnosť podporuje činnosť profesií na trhu nie sú žiadané, kvôli schváleniu podnikateľského plánu.

Graf č.5 Percentuálne rozdelenie finančných prostriedkov pre jednotlivé typy podpôr v roku 2017

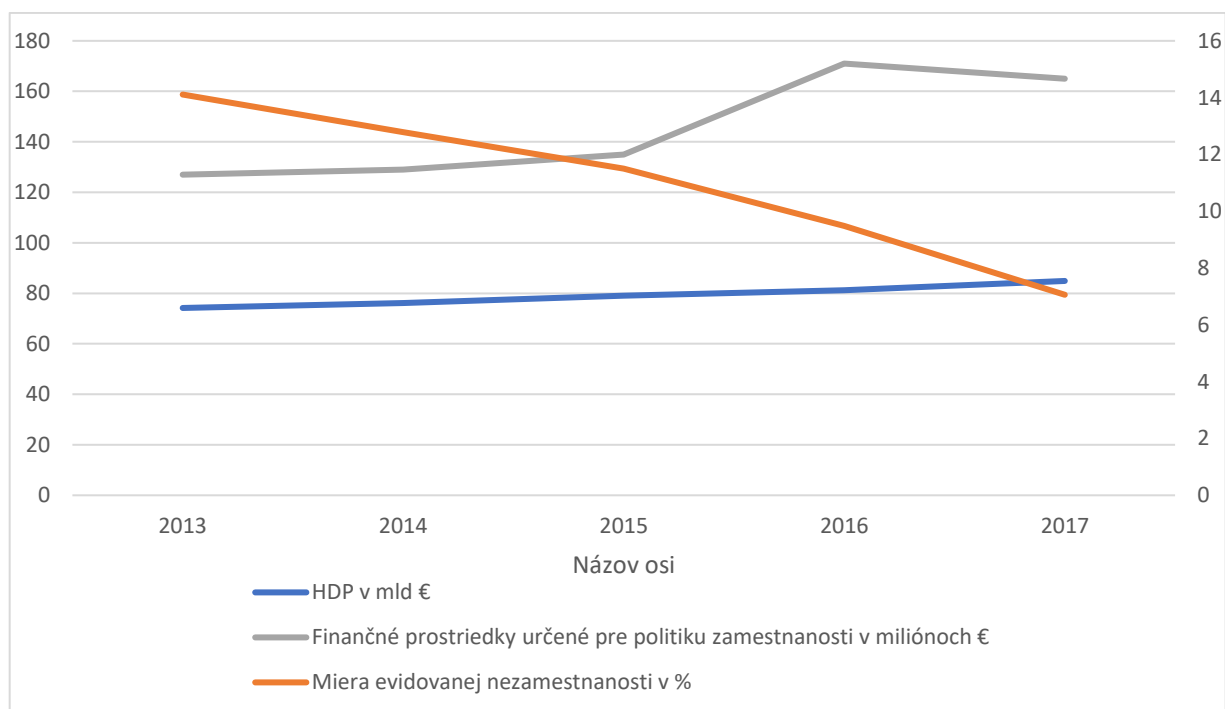

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk*

3.10 Vývoj jednotlivých veličín

V tejto kapitole sa budeme venovať jednotlivým veličinám, ktoré sme spomínali v našej práci. Budeme ich vzájomne porovnávať, aby sme vyvodili ich vzájomné súvislosti.

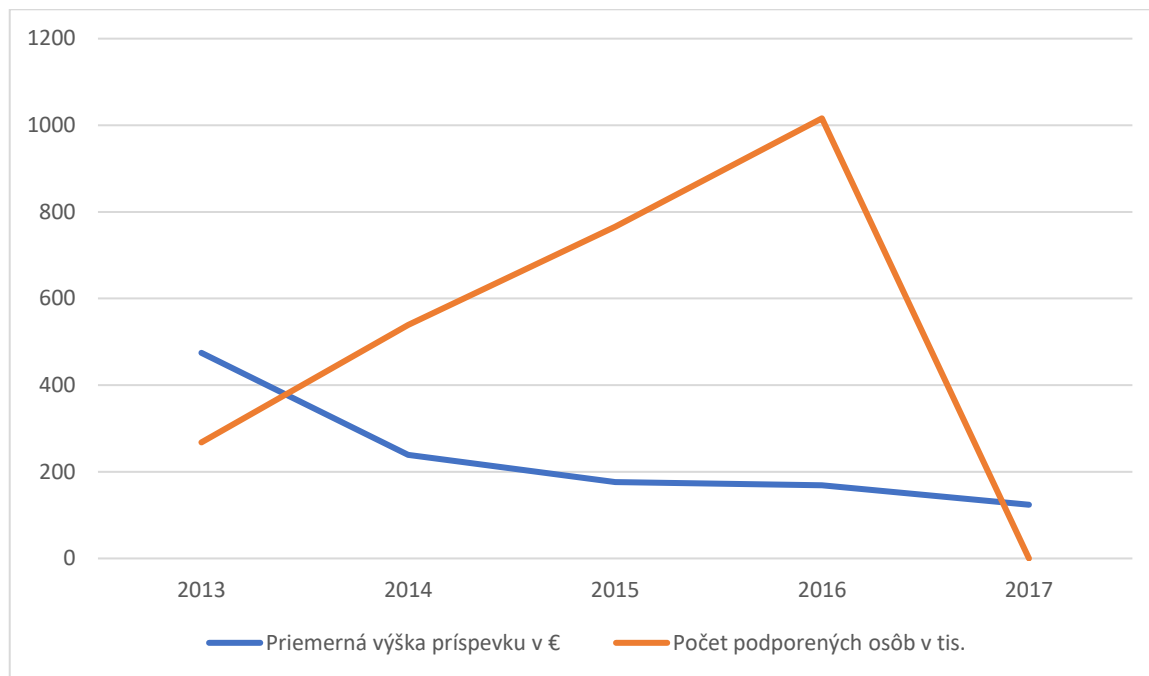
Graf č.6 Porovnanie vývoja HDP, miery evidovanej nezamestnanosti a množstva finančných prostriedkov určených pre podporu zamestnanosti

Zdroj: *vlastné spracovanie podľa údajov z www.euroekonom.sk a www.upsvr.gov.sk*

Z grafu číslo 6 vyplýva, že vláda Slovenskej republiky na začiatku sledovaného obdobia venovala pozornosť aj nezamestnanosti v tejto krajine. Vysoký počet nezamestnaných podporoval rast štátneho deficitu, pretože neboli vybrané dane v dostatočnej výške. V rokoch 2013-2015 vykazujeme deficit štátneho rozpočtu vyšší ako 2 000 000€. Od roku 2016 tento deficit poklesol mierne nad 1 000 000€. Akonáhle sa vývoj HDP prudko zvýšil, miera evidovanej nezamestnanosti sa začala znižovať, príspevky na podporu zamestnanosti stúpili, ak vláda mala voľné zdroje. Ihneď po zistení, že sa táto nezamestnanosť poberá dobrým smerom príspevky vlády na túto podporu začali klesať. V nasledujúcom grafe si uvedieme vývoj priemernej výšky príspevku pri podpore nezamestnanosti a vývoj počtu podporených osôb.

Graf č.7 Vývoj priemernej výšky príspevku pri podpore zamestnanosti a vývoj podporených osôb

Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z www.upsvr.gov.sk

Priemerná výška príspevku na podporu zamestnanosti má klesajúci trend. Vláda považovala za efektívnejšie podporiť viac nezamestnaných, hoc s nižšou výškou príspevku. Podľa nášho názoru je takáto deľba spravodlivejšia a aj efektívnejšia. Za efektívne kritéria v tomto považujeme využitie, čo najnižších finančných prostriedkov vlády, no zároveň podporiť rast zamestnanosti, čo najviac.

3.11 Návrhy na vylepšenie podpory zamestnanosti v Slovenskej republike

Problém nezamestnanosti trápi väčšinu krajín sveta, nielen Slovenskú republiku. Podľa nášho názoru vláda Slovenskej republiky v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Slovenskej republike vykonávajú účinný boj proti tomuto problému. Domnievame sa, že poberanie príspevkov v hmotnej núdzi nepomáha zvýšiť zamestnanosť. Dokonca si myslíme, že tieto príspevky môžu spôsobovať aj rast nezamestnanosti. V dnešnej dobe sa stretávame s množstvom prípadov, kedy sú tieto príspevky zneužívané. Taktiež za príčinu množstva prípadov nezamestnania považujeme neochotu pracovať práve kvôli dávkam nezamestnanosti.

Riešenie tohto problému vidíme v stanovení prísnejších podmienok pre poberanie takéhoto typu príspevku. Prísnejšie podmienky by mali stanoviť nutnosť aspoň minimálnej aktivity na trhu práce, pretože pri pasívnom poberaní príspevku si nezamestnaní priam odvykajú od nutnosti pracovať. Takisto by bolo vhodné, ak by vláda zakročila viac v podpore vytvoriť si pracovné miesta už počas strednej školy. Napríklad, ak by sa prax počas výučby čašníka nekonala v školskej jedálni, kde je nízka pravdepodobnosť uzavretia trvalého pracovného pomeru, ale skôr vo väčších gastronomických firmách. Takto by študenti získali viacero skúseností, ktoré sú v dnešnej dobe potrebné pri túžbe zamestnať sa. Potenciál vidíme aj v absolventskej praxi, kedy študenti taktiež získavajú praktické zručnosti. No vláda by mala skôr motivovať absolventov a nie naopak demotivovať, čiže domnievame sa, že zníženie mzdy pri tomto opatrení nebolo vhodným krokom. Taktiež by mala podporiť aj rôzne firmy, aby mali záujem prijať absolventa do takejto praxe. Ďalším pre nás podstatným nástrojom vlády pri podpore zamestnanosti je podpora samostatne zárobkovo činnnej osoby. Legislatívne zmeny, ktoré sťažujú možnosť zneužitia tohto príspevku sú podľa nášho názoru správne, no dôležité je spraviť aj legislatívne zmeny pre motiváciu využiť tento príspevok. Napríklad zníženie odvodovej povinnosti po ukončení poberania tohto príspevku a zároveň trvania samostatne zárobkovej činnosti. Samozrejme, že je dôležité venovať sa aj znevýhodneným osobám. Už k existujúcim opatreniam týkajúcich sa najmä znevýhodnených uchádzačov by sme pridali ďalšie. Napríklad dodatočnú daňovú úľavu pri zamestnaní takého uchádzača. Ako ďalší návrh možného vylepšenia by sme uviedli podporu zamestnávania znevýhodnených uchádzačov vo verejnom sektore. Pozitívne taktiež hodnotíme rekvalifikačné kurzy, ktoré podporujú schopnosť uchádzačov zamestnať sa aj v inom odbore v akom sa vyučili. Častokrát práve tieto rekvalifikačné kurzy pomáhajú zamestnať v rôznych zamestnaniach viac kvalifikovaných zamestnancov.

5. Záver

Nezamestnanosť na Slovensku sa každým rokom znižuje, no aj tak je to stále aktuálny problém, ktorý treba riešiť, pretože vždy vznikajú nové komplikácie, ktoré tento problém prehlbujú. Nezamestnanosť nie je len ekonomický, ale aj sociálny problém, ktorý má vplyv na kúpyschopnosť obyvateľstva či udržanie sa v istej sociálnej skupine ľudí s určitým stupňom schopnosti uspokojovania svojich základných potrieb, ale aj potrieb, ktoré ľuďom pomáhajú sa sebarealizovať. Taktiež pri strate zamestnania vznikajú pre človeka rôzne problémy, ktoré môžu vyvrcholiť až do rozpadov rodín, vzniku nelegálnej práce, psychických porúch, či bezdomovectva. Na druhej strane, pre zamestnávateľov taktiež vznikajú problémy, pretože by nedostatočnej produktivite, ktorá môže vzniknúť z nedostatku pracovných síl, respektíve nedostatku dostatočne kvalifikovaných pracovníkov, môže dôjsť až k bankrotu spoločností, čím by sa znova začala zvyšovať nezamestnanosť.

Ako sme už spomínali nájst' jednoznačné riešenie tohto problému neexistuje, z dôvodu množstva faktorov na ňu vplývajúcich. Každopádne vláda by mala mať za cieľ minimalizovať dôsledky spojené s nezamestnanosťou, čo znamená minimalizovať mieru nezamestnanosti.

Pre znižovanie tejto miery využívajú vlády krajín najmä aktívne opatrenia na trhu práce, ako napríklad rekvalifikačné kurzy, podpora samostatne zárobkovej činnosti, absolventská prax, príspevok na prepravu zamestnancov do práce alebo príspevok podporujúci vznik a fungovanie chránenej dielne. Práve touto politikou sa snaží vláda podporiť širokú škálu uchádzačov. Tieto príspevky sa spájajú hlavne s fiškálnou politikou, keďže majú za cieľ znížiť nezamestnanosť a tým stabilizovať ekonomiku v krajine a sú vynakladané zo štátneho rozpočtu. Vplyv štátneho rozpočtu má výrazný dôraz pre podporu, respektíve aj nepodporu zamestnanosti. Ako sme v našej práci zistili aj vláda našej republiky má za cieľ znížiť nezamestnanosť prostredníctvom tejto aktívnej politiky zamestnanosti. Dokazuje to najmä prostriedkami vyčlenenými na podporu zamestnanosti, ale aj udržania už získaného pracovného miesta.

V poslednej časti našej práce sme zhrnuli výsledky získané zo štatistík a prepojili sme ich s vlastnými názormi, pričom sme dospeli k názoru, že podpora zamestnanosti bude účinnejšia ak sa sprísnia podmienky pre poberanie rôznych podpôr, či už podpôr z aktívnej, ale aj pasívnej politiky zamestnanosti. Pretože pasívnym poberaním príspevkov sa tento problém nevyrieši, dokonca sa môže začať prehľbovať. Čiže by sme odporučili zmenu pasívneho poberania príspevkov na poberie príspevkov s aspoň minimálnou zásluhovosťou. Taktiež je

podľa nás dôležité zmeniť charakter niektorých príspevkov, pretože pre zvýšenie zamestnanosti je tiež dôležité zapojiť do aktívneho pracovného života aj rôzne skupiny obyvateľstva, ako napríklad študentov, preto sme v našej práci uviedli aj vylepšenia pre absolventskú prax. Chceli by sme poukázať na motiváciu absolventov uplatniť si nielen absolventskú prax, ale aj prax počas štúdia. Motivovať by sa mohli najmä v realizácií praxi vo väčších a najmä v lukratívnejších spoločnostiach, čím si vytvárajú pracovné skúsenosti pre budúce obdobie ich životného cyklu, ktoré sa spája s pracovnou činnosťou. Taktiež v praktickej časti navrhujeme mnohé ďalšie návrhy pre zníženie nezamestnanosti.

6. Použitá literatúra

- 1) ALESINA, Alberto – Silvia ARDAGNA. Large Changes in Fiscal Policy: Taxes Versus Spending [online]. Cambridge, October 2009 20.[cit. 10.6.2019]. Dostupné z: <http://www.nber.org/papers/w15438.pdf>
- 2) FELDERER, Bernhard – HOMBURG, Stefan. Makroekonomika a nová makroekonomika. Bratislava : vydavateľstvo ELITA, 1995. 169 s. ISBN 80-85323-87-7
- 3) HAMERNÍKOVÁ, Bojka – MAAYTOVÁ, Alena. Veřejné finance, Praha: ASPI, 2007. 221 s. ISBN 978-80-7357-301-0
- 4) HONTYOVÁ, Kateřana. Štátny rozpočet, mena a medzinárodné ekonomické vzťahy. 2. vydanie. Bratislava : IURA edition, 2005. 115 s. ISBN 80-8078-037-4
- 5) LISÝ, Ján. et al. Ekonomia v novej ekonomike, 2., prepracované a doplnené vyd.,2007. 636. ISBN 978-80-8078-164-4
- 6) LISÝ, Ján et al. Ekonomia, Praha : Wolters Kluwer, 2016. 621 s. ISBN 978-80-7552-275-7
- 7) LISÝ, Ján - PETRIČOVÁ, Jarmila - ČAPLÁNOVÁ, Anetta. Dejiny ekonomických teórií : vývoj ekonomickej vedy. 2. dopln. a rozš. vyd. Bratislava : ELITA, 1999. 353 s. ISBN 80-85323-93-1
- 8) RIEVAJOVÁ, Eva - PONGRÁCZOVÁ, Eva - KLIMKO, Roman. Trh práce a politika zamestnanosti. 2. preprac. vyd. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2016 , 261 s. ISBN 978-80-225-4356-9
- 9) SIVÁK, Rudolf. et al. Verejné financie, Bratislava: IURA EDITION, 2007. 311s. ISBN 978-80-8078-094-4.
- 10) SOUKUP, Jindřich. Makroekonomie : moderní přístup. Praha : Management Press, 2007. 514 s. ISBN 978-80-7261-174-4
- 11) TANNY, John. What Would Stimulate The Economy More? Tax Cuts Or Spending Reductions? In: Forbes. [online]. Spojené štáty 14.3.2015 [cit. 2019-6-18]. Dostupné z:<http://www.forbes.com/sites/johntamny/2015/03/14/what-would-stimulate-theeconomy-more-tax-cuts-or-spending-reductions>

Internetové zdroje:

- 1) Aktívne opatrenia trhu práce 2013. [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/aktivne-opatrenia-tp-statistiky/aktivne-opatrenia-trhu-prace-2017.html?page_id=802298
- 2) Aktívne opatrenia trhu práce 2014. [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/aktivne-opatrenia-tp-statistiky/aktivne-opatrenia-trhu-prace-2016.html?page_id=714224
- 3) Aktívne opatrenia trhu práce 2015. [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/aktivne-opatrenia-tp-statistiky/kopia-aktivne-opatrenia-trhu-prace-2014.html?page_id=618270
- 4) Aktívne opatrenia trhu práce 2016. [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/aktivne-opatrenia-tp-statistiky/aktivne-opatrenia-trhu-prace-2016.html?page_id=714224
- 5) Aktívne opatrenia trhu práce 2017. [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/aktivne-opatrenia-tp-statistiky/aktivne-opatrenia-trhu-prace-2017.html?page_id=802298
- 6) Program stability Slovenska na roky 2012-2015 (apríl 2012) [online]. [cit.10.06.2019] Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=120>
- 7) Program stability Slovenska na roky 2013-2016 (apríl 2013) [online]. [cit. 10.06.2019]. Dostupné na internete <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=120>
- 8) Program stability Slovenska na roky 2014-2017 (apríl 2014) [online]. [cit. 10.06.2019] Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=120>
- 9) Program stability Slovenska na roky 2015-2018 (apríl 2015) [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=120>
- 10) Program stability Slovenska na roky 2016-2019 (apríl 2016) [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=120>
- 11) Program stability Slovenska na roky 2017-2020 (apríl 2017) [online]. [cit. 10.6.2019] Dostupné na internete: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=120>